

कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे
संरक्षण कायदा, २००५
त्रिस्तरीय समित्या गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

महिला व बाल विकास विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : मसके -२००७/प्र.क्र.२३६/का-२,
नवीन प्रशासन भवन, ३ रा मजला,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
दिनांक : १३ फेब्रुवारी, २००८.

वाचा :- आयुक्त, महिला व बाल विकास विभाग आयुक्तालय, पुणे यांचे क्र. मबाविआ/
कौ.हिं.म.सं.-२००५/०७-०८/का.६/१४६९९, दि.२१.७.२००७ चे पत्र.

शासन निर्णय :- कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम, २००५ व त्याचे नियम, २००६ च्या तरतुदीनुसार राज्यात घडणाऱ्या कौटुंबिक हिंसाचाराच्या घटनांची माहिती घेणे, त्यावर केलेल्या कार्यवाहीचा आढावा घेणे, व एकंदरीत कायद्याची अंमलबजावणी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे उप विभागीय स्तर, जिल्हा स्तर व राज्यस्तर अशा त्रिस्तरीय समित्या तसेच सदर समित्यांची कार्यकक्षा व कार्ये यासह स्थापन करण्यास या निर्णयान्वये शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

(अ) उप विभागीयस्तर (प्रांत अधिकारीस्तर) समिती :-

१. उप विभागीय अधिकारी (S.D.O.)	अध्यक्ष
२. सर्व तहसिलदार	सदस्य
३. सर्व गट विकास अधिकारी	सदस्य
४. सर्व ग्रामीण रुग्णालय /प्राथमिक आरोग्य केंद्राचे प्रभारी वैद्यकीय अधिकारी/वैद्यकीय अधिकारी	सदस्य
५. सर्व पंचायत समिती सभापती	सदस्य
६. सर्व तालुक्याचे नायब तहसिलदार	सदस्य सचिव
७. उप विभागीय अधिकारी यांचे कार्यालय जेथे आहे तेथील बार कौन्सिल (वकिल संघटना) सुचविले ती महिला वकिल.	सदस्य
८. विभागातील महिला स्वयंसेवी संस्था, संघटना यांचे प्रतिनिधी (जास्तीत जास्त ३)	सदस्य

समितीची कार्यकक्षा व कामे :- समितीच्या अध्यक्षांच्या अधिपत्याखाली जेवढे तालुके असतील तेथपर्यंत समितीची कार्यकक्षा असेल.

कार्ये :-

- १) समितीची तिमाही बैठक होईल. पहिली बैठक प्रांत अधिकाऱ्यांचे कार्यालयाच्या ठिकाणी होईल. व नंतर क्रमाक्रमाने तिमाही बैठका त्या उपविभागाच्या तहसिलदारांच्या कार्यालयात घेण्यात याव्यात.
- २) समिती बैठकीत उपविभागात कौटुंबिक हिंसाचाराच्या नोंद झालेल्या घटनांचा आढावा घेईल.
- ३) समिती पिडीत महिलेस उपलब्ध करून देण्यास आलेल्या सेवांचा आढावा घेईल.
- ४) समिती या कायद्याबाबत जनतेत जागरुकता निर्माण करण्याचा प्रयत्न करील.
- ५) समिती कायद्याच्या अंमलबजावणीसाठी निरनिराळ्या विभागात समन्वय राखण्यासाठी योग्य कार्यवाही करील.
- ६) सदस्य सचिव हे विभागातील सर्व कौटुंबिक हिंसाचाराच्या नोंद झालेल्या घटनांची व त्याबाबतच्या कार्यवाहीची माहिती सर्व संरक्षण अधिकाऱ्यांकडून मागवतील व बैठकीत त्यांची माहिती देतील. तसेच बैठकीचे इतिवृत्त जिल्हास्तरीय समितीस सादर करतील.

(ब) जिल्हास्तरीय समिती:-

१.	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२.	पोलीस अधिक्षक /पोलीस आयुक्त	उपाध्यक्ष
३.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
४.	जिल्हा शल्यचिकित्सक	सदस्य
५.	जिल्हा आरोग्य अधिकारी	सदस्य
६.	सर्व प्रांत अधिकारी	सदस्य
७.	जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी	सदस्य सचिव
८.	जिल्हा स्तरीय मोफत कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला समिती सुचविल तो त्यांचा एक सदस्य	सदस्य
९.	सभापती महिला व बाल विकास समिती, जिल्हा परिषद	सदस्य
१०.	जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणी कार्यालय असलेल्या महिला संघटनांच्या अध्यक्षा ५ प्रतिनिधी	सदस्य
११.	जिल्हा न्यायालयातील बार असोसिएशन सुचविल त्या महिला वकील एक प्रतिनिधी	सदस्य

समितीची कार्यकक्षा व कामे :- समितीची कार्यकक्षा संपूर्ण जिल्हा असेल.

कार्ये :-

- १) समितीची तिमाही बैठक होईल.
- २) समिती उपविभागीय समितीच्या कामकाजाच्या व बैठकीच्या इतिवृत्तांचा आढावा घेईल.
- ३) समितीचे सदस्य सचिव हे जिल्ह्यातील सर्व उप विभागीय समितीच्या सदस्य सचिवांकडून त्यांच्या त्यांच्या उपविभागात कौटुंबिक हिंसाचाराबाबत नोंद झालेल्या घटनांची व त्यावर झालेल्या कार्यवाहीची माहिती संकलित

करतील व ही माहिती आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे यांना सादर करतील व आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे हे सदर माहिती राज्यस्तरीय समितीपुढे सादर करतील.

४) समिती कायद्याबाबत जिल्ह्यातील जनतेमध्ये जागृती निर्माण करण्यासाठी उपविभागीय समितीस सहाय्य व मार्गदर्शन करेल.

५) समिती कायद्याच्या अंमलबजावणीत येणाऱ्या अडी-अडचणीबाबत व उपाययोजनांबाबत माहिती राज्यस्तरीय समितीस अभिप्रायासह देईल.

(क) राज्यस्तरीय कमिटी :-

१. मा. मंत्री (गृह) महाराष्ट्र राज्य	अध्यक्ष
२. मा.मंत्री, महिला व बाल विकास, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	उपाध्यक्ष
३. अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग, मुंबई	सदस्य
४. प्रधान सचिव /सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
५. प्रधान सचिव /सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
६. प्रधान सचिव /सचिव, ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
७. प्रधान सचिव /सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
८. प्रधान सचिव /सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
९. प्रधान सचिव /सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
१०. प्रधान सचिव /सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
११. प्रधान सचिव /सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
१२. आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे	सदस्य सचिव

समितीची कार्यकक्षा व कामे :- समितीची कार्यकक्ष संपूर्ण राज्य असेल.

कार्ये :-

१) समितीचे सदस्य सचिव हे जिल्हास्तरीय समितीकडून त्या-त्या जिल्ह्यामध्ये कौटुंबिक हिंसाचाराच्या नोंद झालेल्या घटनांची व त्यावर केलेल्या कार्यवाहीची माहिती संकलित करून राज्यस्तरीय समितीस सादर करतील.

२) समितीचे सदस्य सचिव हे जिल्हास्तरीय समित्यांच्या बैठकाचे इतिवृत्तानुसारचे मुद्दे राज्यस्तरीय समितीपुढे आढावा घेण्यासाठी मांडतील.

३) समितीचे सदस्य सचिव हे राज्यभर कायद्याबाबत जनजागृती घडवून आणण्याबाबत केलेल्या कार्यवाहीची माहिती समितीपुढे ठेवतील.

४) समिती जिल्हास्तरीय समितीस आलेल्या अडी-अडचणीचा आढावा घेवून मार्गदर्शक सूचना करेल.

२. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाचे अनौपचारिक संदर्भ क्र.४५२/०७/व्यय-६, दि.२४.८.२००७ व नियोजन विभागाचे अनौपचारिक संदर्भ क्र.३२१०/प्रस/निवि, दि.१७.१०.२००७ अन्वये प्राप्त झालेल्या सहमतीस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईट www.maharashtra.gov.in वर उपलब्ध आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

सही/-

(श. पा. वारे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
मा.मंत्री, महसूल विभाग, यांचे खाजगी सचिव.
मा.मंत्री, ग्राम विकास विभाग, यांचे खाजगी सचिव.
मा.मंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
मा.राज्यमंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
मा.सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग, मुंबई.
मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
अपर मुख्य सचिव (गृह), गृह विभाग, मुंबई.
प्रधान सचिव (अपिल व सुरक्षा), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव व विधी परामर्शी, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव, ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सचिव शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
पोलीस महासंचालक, पोलीस मुख्यालय, मुंबई.
सचिव, महाराष्ट्र राज्य समाजकल्याण सल्लागार बोर्ड, मुंबई
समन्वयक, महिला व बालकांचे विशेष कक्ष, टाटा सामाजिक विज्ञान संस्थाना, डाक पेटी क्र. ८३१३, देवनार, मुंबई.८८

सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी
सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग, मुंबई
व्यवस्थापकीय संचालक, महिला आर्थिक विकास महामंडळ, मुंबई.
आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, रायगड भवन, नवी मुंबई.
आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
पोलीस उपमहानिरीक्षक, महिला अत्याचार प्रतिबंधक कक्ष, पोलीस मुख्यालय, मुंबई.
सर्व निबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई/नागपूर/औरंगाबाद.
सर्व जिल्हा न्यायाधिश, जिल्हा न्यायालय,
सर्व मंत्रालयीन विभाग
सर्व जिल्हा उप विभागीय अधिकारी.
सर्व बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (प्रत्येकी २० प्रतीसह)
सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी
सर्व अध्यक्ष, सदस्य सचिव व सदस्य, उप विभागीयस्तर समिती (संबंधित जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांच्या मार्फत)
सर्व सदस्य, जिल्हास्तरीय समिती (संबंधित जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांच्या मार्फत)
सर्व प्रांत अधिकारी,
सर्व तहसिलदार,
सर्व नायब तहसिलदार,
सर्व गट विकास अधिकारी,
सर्व विस्तार अधिकारी
सर्व समाज विकास अधिकारी, महानगरपालिका, मुंबई शहर/मुंबई उपनगर
सर्व संस्थाचालक, समुपदेशन केंद्र(आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे यांचे मार्फत)
सर्व संस्था चालक, कौटुंबिक समुपदेशन केंद्र, (सचिव, महाराष्ट्र राज्य, समाज कल्याण सल्लागार बोर्ड, मुंबई यांचे मार्फत)
सर्व उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
निवड नस्ती, का-२.